

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E - b)

Limba și literatura maghiară maternă

Model

Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică

Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul efectiv de lucru este de 3 ore.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

Olvassa el figyelmesen a következő költeményt! A megadott kérdésekből, feladatokból kiindulva értelmezze a verset körülbelül két oldalnyi összefüggő szövegben!

Kosztolányi Dezső: Szerenád

*A kormos égből lány fehérség
szitálja le ezüst porát.
Didergve járok ablakodnál
a hófehér, nagy úton át.
S amint megyek itt éji órán,
lépésem meg se hallható,
mert zsongva, súgva, és zenélve
halkan szitál alá a hó.*

*S körülvesz engem, zordon árnyat
egy hófehér, szelíd világ:
angyalpárnáknak tollpíhéje,
zengő, szelíd melódiák,
habpárna selymén szunnyadó arc,
mit angyalok fény szárnya ó,
minek szelíded altatóul,
halkan zenél a tiszta hó.*

*Oly mély a csend, a város alszik,
mind járjatok lábujjhegyen!
Pihék, zenéljete ti néki,
hogy álma rózsásabb legyen.
Egy hófehér hálószobává
változz át csöndes utca, ó!
Fehér rózsákként hullj az éjben
reá, te szálló, tiszta hó! (1904)*

Forrás: Kosztolányi Dezső összes versei. Unikornis Kiadó, 1994. I. 68.

- Milyen összefüggéseket fedez fel a cím és a szöveg között? Fejtse ki válaszát! 5 pont
 - Mi jellemző a vers- és beszédhelyzetre? 5 pont
 - Mely stílusirányzatok képalkotásainak sajátosságait fedezi fel a versben? Értelmezze jelentésüket az egész szöveg összefüggésében! 5 pont
 - Melyek a zeneiség eszközei, s mi a szerepük a hangulat megteremtésében? 5 pont
- A költemény értelmezésének módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyesírás, helyes fogalom- és nyelvhasználat. 10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a kérdések/feladatok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

SUBIECTUL al II-lea

(30 de puncte)

Olvassa el a következő szöveget, majd oldja meg a hozzá kapcsolódó feladatokat/válaszoljon a kérdésekre!

A Facebook segítheti az irodalomtanulást

Márciusban szervezték meg harmadik alkalommal a Digitális Nemzedék Konferenciát, aminek idén kiemelt témája volt a digitális generáció és az újmédiás eszközök viszonya és a különböző infokommunikációs eszközök megnövekedett használata a fiatalok körében. A konferencia célja többek között az volt, hogy példákat hozzanak a digitális eszközök pozitív alkalmazására.

Ilyen példát mesélt el Vajda Éva, a VII. kerületi Madách Imre Gimnázium tanára, aki a reformkor irodalmát foglalta össze nem szokványos módszerrel: a diákoknak létre kellett hozniuk Kölcsey, Vörösmarty, Petőfi Facebook-profilját, olyan módon, hogy azok minden elemükben passzoljanak a költők személyiségéhez és munkásságához. Csobánka Zsuzsa egy korábbi konferencián számolt be hasonló módszerről. A költő, író és tanár a Semmi című dán regényt dolgozta fel gimnazistákkal úgy, hogy a diákok a szereplőknek hoztak létre Facebook-profil.

Mivel Magyarországon az elmúlt évtizedekben jelentősen csökkent az olvasás iránti lelkesedés, az utóbbi években pedig nő a közösségi hálózatokon töltött idő, az irodalom, és ezen belül a kortárs költészet online népszerűsítése, valamint az újmédiás eszközök használata az oktatásban elengedhetetlen és szükségszerű lépés.

Valójában a kérdés már nem az, hogy a költészet a közösségi média vagy mobilos applikációkra való-e – hiszen már régen ott van, és ezt a trendet már senki sem fogja tudni megfordítani. A valódi kérdés már csak az, hogy a költők, írók, magyartanárok, könyvkiadók, kulturális szervezetek képesek-e a közösségi média adta lehetőségeket saját céljaikra fordítani.

(Pálos Máté: A magyarok nem olvasnak kortárs verseket. www.origo.hu)

a. Hogyan segítheti a facebook az irodalomtanulást a szöveg szerint?	4 pont
b. Helyettesítse a következő szavakat rokon értelmű megfelelőikkel: <i>generáció, passzoljanak, trend, applikáció, profil!</i>	5 pont
c. Melyik stílusréteg sajátosságait ismeri fel a szövegben? Támassza alá három példával válaszát!	6 pont
d. Fejtse ki véleményét 10–15 mondatban a digitális eszközök előnyeiről és hátrányairól irodalomórán!	10 pont
Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás	5 pont

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

SUBIECTUL al III-lea

(30 de puncte)

Írjon értekezést körülbelül két oldal terjedelemben **Értékellentétek családtörténetekben a klasszikus modern epikában** címmel egy ön által választott magyar szépirodalmi mű **(pl. Móricz Zsigmond: Sárarany, Kosztolányi Dezső: Édes Anna, Pacsirta vagy más olvasott mű)** alapján!Értekezését egyetlen irodalmi alkotás alapján írja meg, figyelembe véve az alábbi feladatsorban javasolt értelmezési szempontokat, de kiegészítheti ezeket más szempontokkal is!

a. a választott mű stílusirányzatának jellemzői	5 pont
b. a mű történetalakítása	5 pont
c. értékellentétek a családtörténetekben	5 pont
d. nyelvi problémák az emberi kapcsolatokban	5 pont

Az értekezés megfogalmazási módja külön elbírálásban részesül, melynek szempontjai a logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalom- és nyelvhasználat, helyesírás, valamint az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása.

10 pont

Megjegyzés: A szövegalkotásban nem kell figyelembe venni a szempontok sorrendjét. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást.

Examenul de bacalaureat național 2020

Proba E - b)

Limba și literatura maghiară maternă

BAREM DE EVALUARE ȘI DE NOTARE

**Filiera teoretică – Profilul real; Filiera tehnologică;
Filiera vocațională – Toate profilurile (cu excepția profilului pedagogic)**

Model

- Se punctează oricare alte formulări/ modalități de rezolvare corectă a cerințelor.
- Nu se acordă punctaje intermediare, altele decât cele precizate explicit prin barem. Nu se acordă fracțiuni de punct.
- Se acordă 10 puncte din oficiu. Nota finală se calculează prin împărțirea punctajului total acordat pentru lucrare la 10.

SUBIECTUL I

(30 de puncte)

a. A cím és szöveg viszonya

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. A cím jelentése: „éjjeli zene”, egy udvarló szerelmes verset előlegez meg, szabadtéren elhangzó; a versben a szerelmes férfi alakja a kedves ablaka alatt konkrét képen feltűnik, ám a zene a természet, a pihék által megszólaltatott belső hang, 'altató', a férfi érzelmeinek áradása a szeretett nő iránt stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

b. A vers- és beszédhelyzet

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Konkrét vershelyzet, mely metaforikussá válik; a beszélő kijelöli helyét, metaforikus megnevezése: 'zordon árny', ellentétben a fehérséggel, tisztasággal; felszólítások az utolsó versszakban stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

c. A stílusirányzatok képei, jelentés a vers kontextusában

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. Szimbolikus, látomásos képalkotás; szecessziós dekorativitás, halmozás; impresszionisztikus képalkotás, érzéki benyomások, látványelemek, színek, belső hangok, szinesztézia: „angyalpárnáknak tollpihéje,/ zengő, szelíd melódiák,” a rózsa mint a hódolat része metonimikus – 'álma rózsás', metaforikus – 'fehér rózsákként' – képekben stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,

részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,

kísérlet a válaszadásra 1 pont.

d. A vers zeneisége és hangulata

5 pont

Érvényes, szövegpéldákkal alátámasztott, kifejtett válasz 5 pont

(pl. a cím jelentése; hangutánzó szavak; konkrét és elvont, belső hangélményt idéző képek: pihék zenéje a harmóniát, békét, nyugalmat árasztják, ünnepi, transzcendens

csodaélmény; alliterációk: 'hófehér hálószoba'; a mássalhangzók – h, l – lágyaságot, csendességet sugalló jelentése stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben érvényes, kifejtett válasz 3 pont,
részben érvényes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszadásra 1 pont.

Tökéletesen összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat **5 pont**

összefüggő szöveg, logikus gondolatmenet, részben helyes fogalomhasználat 4 pont,
helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,
logikus gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 2 pont,
töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat 1 pont.

Helyesírás **5 pont**

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al II-lea **(30 de puncte)**

a. Információk azonosítása a szövegben, a szöveg megértésére utaló, érvényes válasz megfogalmazása (pl. Vajda Éva és Csobánka Zsuzsa példái, a kortárs költészet online népszerűsítése, újmédiás eszközök használata) **4 pont**

b. A szavak helyettesítése rokon értelmű megfelelőikkel: *nemzedék/ korosztály; illeszkedjenek; törekvés/irányvonal/divat; alkalmazás; arculat* **5 pont**

c. A publicisztikai stílusréteg sajátosságainak felismerése (3 pont), **indoklás** (3 pont) **6 pont**

d. A tartalmi követelmények betartása **5 pont**

A véleménykifejtés követelményeihez való igazodás **5 pont**

Logikus gondolatvezetés, szövegkohézió, nyelvi igényesség, helyesírás **5 pont**

Megjegyzés: A feladatok sorrendjének betartása nem kötelező. A terjedelem nem befolyásolja a pontozást. Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.

SUBIECTUL al III-lea **(30 de puncte)**

a. választott mű stílusirányzatának jellemzői **5 pont**

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz 5 pont

(pl. *Móricz: realista-naturalista regény*; realista sajátosság: önteremtő modern ember vonásai; társadalmi probléma: a paraszti sorsból kiemelkedni akaró egyén lehetőségei; társadalmi rétegződés, ellentét: úr – paraszt; gazdag paraszt – szegény paraszt; föld- és munkaszeretet; naturalista emberfelfogás: az ember biológiai adottságai és társadalmi körülményei által meghatározott; részletező környezetrajz, ösztönös reakciók, szereplők nyelvhasználata; szereplők mentalitása: tudatlanság, állati sorsban tengődő parasztlakóvilág, anyagi, szellemi elmaradottság, változásra képtelen; irigység, agresszivitás világa; Turi Dani alakja: felfokozott szexualitás, birtoklásvágy, az ölés ösztöne, úrgyűlölet;

Kosztolányi-regények: realista stílusirányzat jellemzői:

Édes Anna: regény térbeli sokszínűsége, tagoltsága, a 20. századi nagyváros társadalmi, szociális környezetrajza; szimbolikus terek, történelmi tér/idő, pontos időmegjelölések, gyakorító elbeszélésmód, lélektaniség a szereplők megformálásában, tudattalan tartalmaktól való meghatározottság; érzelmek kétértelműsége; gesztusok, az ösztönök jelértéke; egzisztenciális problémák: a lét üressége, idegenségének kimondása, elmagányosodás, kommunikációképtelenség;

Pacsirta: realista: sárszegi világ vidékiessége, kietlensége, reménytelensége, nyomorúsága; lélektaniség: az ember önmaga számára sem kiismerhető; álmok, akaratlan cselekvések, elszólások értelmezése; az elbeszélés közvetettsége, az elhallgatás kitérített szerepe; egzisztencialista: az élethazugság vállalása, a hiteles lét hiánya, a ciklikusságból fakadó kilátástalanságérzet stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,
részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,
kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

b. a mű történetalakítása

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. *Móricz: Sárarany*: metonimikus történetalakítás: az önmegvalósító, önteremtő, önpusztító Ember története; családtörténetek: Turi Dani, Takács Erzsí és szüleik családja; zárt, falusi színtér: Kiskara világa; szervezőelve az ellentét; évszaktoposz: nyár – tél; térszerkezet: nyílt – zárt tér; szereplők közötti társadalmi, szociális, családok közti, érzelmi ellentétek; metaforikus összefüggések: sár és arany motívuma, fejezetzáró, szimbolikus jelentései; elbeszélői és szereplői szólamok keveredése, szabad függő beszéd;

Kosztolányi-regények: metonimikus történetalakítás, metaforikus összefüggések:

Édes Anna: mottó: latin nyelvű, előreutaló szerepe: a szenvedőkért, Annáért szól, keretfejezetek: szóbeszéd szerepe, metaforikus olvasat: az igazság viszonylagossága, a nyelv rontó hatalmának való teljes kiszolgáltatottság; a Víz család és Ficsorék, Anna rokonainak bemutatása; késleltetése Anna megjelenésének; Anna cselédsorsának fordulatai: Vízektől való idegenkedése, kiszolgáltatottság, munkában való kiteljesedése, Patikárius Jancsival való találkozás, a szerelem érzése, csalódás, terhességmegszakítás, személyisége beszűkül, önértékelése visszaesik, betegség, Báthory visszautasítása, tudattalan lázadás: váratlan gyilkosság, tárgyalás, oknyomozás; (érték)ítélet;

Pacsirta: summázatok és fejezetek közti ironikus viszony, lineáris történetvezetés: Vajkay család egy hetének története: 1–3. fejezet: az elutazás napja; 11–13. fejezet: a megérkezés napja; 4–8. fejezet: egy nap egy fejezet; 9–10. fejezet: csütörtök este és éjjel: kanzsúr, zongorázás, az igazság kimondása; levél kitüntetett szerepe; elbeszélő mindentudó, mindentudása megkérdőjeleződik, korlátozott tudású, elhallgatás stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

c. értékellentétek a családtörténetekben

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. *Móricz*: társadalmi, vallási, mentalitásbeli ellentétek T. Dani és T. Erzsí között; az önmegvalósító szándék szétfeszíti a családi kohéziót; egymás nem ismerése; gyűlölet - szeretet, hűség - hűtlenség problematikája; siker – sikertelenség; gazdagság – szegénység; a nő kettős szerepe: visszahúzó, a férfi vágyait nem értő – megtartó, megváltó erő, tisztaság, otthonteremtés jelképe; nyílt agresszív magatartásminták a szülők házasságában is; gyerek – szülő: elidegenedett kapcsolatok;

Kosztolányi: Édes Anna: Víz Kornél és Angéla: elidegenedés; elbeszélés egymás mellett, szerepjátások, képmutatás: férje mások jelenlétében, pl. ha Movisztet kell kihívni, szólítja Angyálnak, Angéla, mintegy jóvátéve szeretetlenségét, hűtlenségét, mások előtt igazolja ezzel a gondoskodó férj szerepét, érdekkapcsolatok: Patikárius Jancsi viszonya Vízékhez; Anna és családja között: elidegenedés, szeretetlenség, támasz- és biztonságihiány;

Pacsirta: a regény alapproblémája a Vajkay család elfojtott élethazugsága, önmaguk, érzéseik vállalásának hiánya; csúnya, pártában maradt leányuk iránt érzett látszatszeretet, valójában részvét, szájalom, csalódottság, gyűlölet; önfeláldozás, keresztény mártírszerep, szenvedés értékének viszonylagossága; elutazása megváltás, öröm a család számára; visszatérése: reménytelenség, kiábrándulás; *Pacsirta* a regény zárlatában vállalja sorsát stb.),

érvényes, de csak részben kifejtett válasz *4 pont*,

részben érvényes, kifejtett válasz *3 pont*,

részben érvényes, részben kifejtett válasz *2 pont*,

kísérlet a válaszadásra *1 pont*.

d. nyelvi problémák az emberi kapcsolatokban

5 pont

Érvényes, műismereten alapuló, kifejtett válasz *5 pont*

(pl. *Móricz*: csökkent értékű nyelvhasználat, naturalista, vulgáris kifejezőmód; indulatszavak, felkiáltások gyakorisága a belső feszültség kivetülései I. T. Dani vívódásai sár-léte, Erzsébet értetlensége miatt; belső hangok, monológok; a szereplőket egymás nézőpontjából látjuk, halljuk, drámaiság, feszültség; szereplők egymás nem értése, félreértése, kommunikációhiány, elidegenedés, boldogtalanság a házastársak között; az udvarlás verbális, non-verbális nyelve, fokozatai a siker eszköze T. D. számára;

Kosztolányi: Édes Anna: a meg-nem-értés regénye: É. A. nem érti, s nem tudja értelmezni létének összefüggéseit, környezete nem is akarja érteni, félreértések, előítéletek; fordulópont Patikárius Jancsival való találkozása: feltűnően sokat beszél, boldog; csalódását szótlansága is jelzi; a keretfejezetek a hírverés, a kibeszélés beszédmódjára épülnek, a nyelv rontó hatalmának kiszolgáltatottsága, az igazság viszonylagossága; Vízny-házaspár: elbeszélnek egymás mellett, kiüresedett kapcsolat, házasság; lélektaniség: a tudatalatti tartalmak, álmok, gesztusok előtérbe kerülnek, nyelvi-kulturális-rangbeli elszigeteltség, szerepjáték; Anna kommunikációképtelensége: nem tudja megmagyarázni tettét;

Pacsirta: a szereplők értik, félreértik egymást, elbeszélő közvetítése, szereplők belső hangja, a testbeszéd kiemelt szerepe: a szereplők előtt is titok saját lelkiségük mélyrétege; reakciók, gondolatok, érzések elhallgatása, tudatalatti tartalmak; az elbeszélő belső nézőpontú közlései, I. Pacsirta levele: nem arról szól, amiről szólni szeretne, a közhelyes fogalmazás az elhallgatás eszköze, az apa érti, ám nem fejezi ki közvetlenül, hanem az operettszínésznő, Orosz Olga elképzelt reakciójából lehet következtetni rá; akaratlan cselekvések freudi értelmezése: Vajkay elveszíti a levelet *stb.*),

értékes, de csak részben kifejtett válasz 4 pont,
részben értékes, kifejtett válasz 3 pont,
részben értékes, részben kifejtett válasz 2 pont,
kísérlet a válaszáadásra 1 pont.

Az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása, logikus gondolatmenet, szövegkohézió, helyes fogalomhasználat **5 pont**

Összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek betartása 5 pont,

összefüggő szöveg, a feladatsor által közvetített értelmezési szempontokhoz való igazodás/ezeknek egyéni szempontokkal való kiegészítése, logikus gondolatmenet, helyes fogalomhasználat, az értekezés tartalmi és formai jegyeinek *részleges* betartása 4 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, helyes fogalomhasználat 3 pont,

helyenként töredezett gondolatmenet, *helytelen* fogalomhasználat 2 pont,

töredezett gondolatmenet, helytelen fogalomhasználat, *kísérlet a válaszáadásra* 1 pont.

Helyesírás

5 pont

Bármilyen, a javítókulcstól eltérő helyes válasz maximális pontot ér.